

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. // Inzerati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

V znaku prehodnega popuščanja:

Po skrajni napetosti popolno zatišje

Mednarodna napetost se je na mah plegla — V Parizu in Londonu domnevajo, da pred koncem avgusta ni pričakovati nikakih razburljivih dogodkov — Priprave za končno odločitev pa se na obeh straneh z vso vneto nadaljujejo

Pariz, 8. julija. i. Hitler je včeraj odpotoval iz Berlina v Berchtesgaden, predsednik poljske republike Mosicki pa v svojo poletno rezidenco v Spalo. Tudi angleški ministri razen lorda Halifaxa so zapustili prestolnico in odšli na tedenski oddih. Na podlagi tega sodijo v pariških diplomatskih krogih, da je napetost začasno popustila. Vojdne osebe v Nemčiji so prišle do prepričanja, da v sedanjem položaju ne kaže ničesar tvegati, ker so bile besede lorda Halifaxa, ministrskega predstavnika Daladierja in predsednika Mosickkega dovolj jasne in odločne.

Po mnenju pariških vojaških in političnih krogov Nemčija v juliju in verjetno

tudi še v avgustu ne bo podvzela nobene akcije, ker mora na vsak način prepraviti žetev pod strelom. Pomisliti je namreč treba, da so prav žitorodne pokrajine v Vzhodni Prusiji in na Pomorjanskem, ki pa bi bile v primeru vojne uničene. Za žetev potrebuje Nemčija okrog 250.000 delovnih moči. Prejšnja leta je bilo običajno zaposlenih pri žetvi okrog 250.000 Poljakov. Letos jih seveda ni. Zato so Nemci mobilizirali za žetev dijakke in ženske iz vseh krajev Nemčije, najeli pa tudi delavce iz Češke in Moravske, Madžarske in Jugoslavije. Na vsak način je po mnenju pariških krogov za prihodnje tedne pričakovati popoln mir in zatišje.

Na drugi strani se je postavila sovjetska vlada na stališče, da mora biti sama popolnoma zavarovana napram državam, ki so v njenem neposrednem interesnem področju, zlasti v pogledu baltskih držav, če hoče ta Pariz in London, da Rusija brani tudi tako oddaljene države kakor sta Švica in Nizozemska. Kompenzacije pa, ki jih zahteva Molotov na Baltiku za nove angažmane na zapadu, bi po mnenju nekaterih angleških krogov dejansko pomenile, da se prizna Rusiji protektorat nad

baltskimi državami ob podpori Anglije in Francije.

Pariz, 8. julija. i. Včeraj popoldne so se v francoskem poslanstvu v Moskvi sestali francoski poslanik Naggiar, angleški poslanik Seeds in delegat angleške vlade Strang. Proučevali so zadnje odgovore angleške in francoske vlade sovjetski vladi. Sodijo, da bodo diplomatski predstavniki Anglije in Francije še danes stopili v stik z Molotovim.

Vojaške priprave se nadaljujejo

Povsod hočejo biti pripravljeni za vsak primer, ki bi utegnil nastopiti

London, 8. julija. br. Kljub relativnemu zatišju, ki je zavladalo po napetosti zadnjih dni, kažejo poročila, ki prihajajo iz Londona, da se na vseh straneh z vso vneto nadaljujejo vojaške priprave. Tako poročajo, da Nemčija z vso naglico utrjuje mejo proti Poljski, kjer so zgradili že močno utrjeni pas. Ta pas se razteza tudi na slovaško ozemlje. Pozornost je zbudilo v zvezi s tem pisanje »Danziger Vorposten«, ki je ostro napadel slovaško vlado, češ, da ovira nemško obrambo in pozablja, da je pod nemškim protektoratom. Češka vlada je dobila nalog, da mora takoj popraviti vse strateško važne ceste, zlasti one, ki vodijo proti slovaški in poljski meji. Te ceste morajo biti do konca avgusta v brezhibnem stanju.

Prav tako je tudi na poljski strani vojaške priprave za obrambo državne meje mrzlično nadaljujejo. Povsod grade utrjene postojanke in zaklonišča ter velika skladišča za živila in druge vojne potrebe. Angleški, francoski in poljski generalni štabi so v stalnem stiku.

London, 8. julija. AA. Londonski diplomatski urednik poroča, da vlada v javnosti veliko zanimanje za načrt sporazuma o sodelovanju med angleškim in francoskim vojnim letalstvom. Tozadevna pogajanja so že znatno napredovala. Omenjeni sporazum bo največjega pomena posebno zaradi tega, ker bo letalstvo obeh držav lahko letelo nad neznanim ozemljem ter bodo letalci lahko snemali topografske slike. Angleška letala se bodo praktično vadila leteti brez spuščanja iz Anglije do posameznih krajev južne in jugovzhodne Francije. Sporazum predvideva najožje sodelovanje, tako da bodo eni lahko izkoristili skušnje, ki jih imajo drugi.

Stockholm, 8. julija. AA. DNB: Mornariško ministrstvo je naročilo 5 podmornic od teh 3 velike. Skupni stroški za te podmornice bodo znašali 12 milijonov švedskih kron. Ta vsota bo razdeljena na 4 proračunska leta. Razen tega je vlada odobrila kredit v znesku 1,6 milijonov kron za ojačanje pomorske artiljerije.

Poljska v stavu oboroženega premirja

Zaenkrat ne bo glede Gdanska ničesar podvzela, ostane pa budno na straži svojih pravic

Pariz, 8. julija. br. Pariški in londonski politični krogi naravnost obdružujejo poljsko hladnokrvnost. Izkazalo se je, da poljska vlada trenutno ne namerava intervenirati pri gđanskem senatu zaradi tamkajšnjih vojaških priprav. Razvoj narodnostnih problemov v Gdanskju varšavske vlade več ali manj ne zanima, kolikor seveda ne prizadevne poljske manjšine. Kar Poljsko zanima, so gđanska luka, Visla, in prosta pot skozi Gdansk na morje. Poljska vlada nikakor neče bistvenih stvari podrediti manj važnim.

Poljska vlada je pripravila za vsak primer do zadnje podrobnosti vse potrebno, da bi intervenirala v trenutku, ko bi spoznala, da bi mogla kaka neposredna akcija v resnici ogroziti prosti dohod do morja. Dotlej pa bo Poljska ostala v stavu oboroženega premirja. Izvedla bo svoje vojaške ukrepe, čim bo razvoj v Gdanskju prekoračil mejo, ki jih je poljska vlada že določila. Poljska vlada pa bo najprej izvedla gospodarske ukrepe v škodo Gdanska ter računala pri izvajanju take politike na angleško in francosko podporo.

Zakaj je prišlo do zastoja

pri pogajanjih v Moskvi

Rusija zahteva za jamstvo švici in Nizozemski vojaški pakt s Turčijo in Poljsko

London, 8. julija. e. Angleška vlada je poslala svojemu veleposlaniku v Moskvi nove instrukcije za pogajanja z Molotovim. Tudi francoska vlada je poslala nova navodila. Dasi angleška in francoska navodila niso dobesedno enaka, so vendar rezultat skupnega posvetovanja. Na pristojnem mestu v Londonu označujejo kot samovoljne. Službeni krogi tudi odklanjajo vse komentarje in vesti iz Pariza, da predstavljajo zadnji poskus angleške in francoske vlade za doseg sporazuma z Rusijo.

London, 8. julija. br. Optimizem, ki je vladal še v začetku tega tedna glede pogajanj z Moskvo, se vedno bolj umika rahlemu pesimizmu, dasiravno so londonski krogi slej ko prej prepričani, da bodo moskovska pogajanja končala z uspehom. Sedaj gre le za to, ali bo sklenjen pakt na najširši osnovi, ali pa bo ostalo pri prvotni zamisli enostavne vojaške obrambne zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo.

Kar se tiče najnovejših pomislekov, ki jih je izrazila moskovska vlada v svoji

Z vso odločnostjo so bile danes v Londonu demantirane vesti, da bi se bila poljska vlada šele na pritisk Francije in Anglije odločila za tako zadržanje. Angleška vlada, pravi komunikacije »Foreign Office«, je Poljski le ponovno zagotovila, da bo striktno izpolnila svoje obveznosti tudi glede Gdanska, in bo odločitev o tem, kdaj so poljski interesi ogroženi, v vsakem primeru pripustila Poljski.

Chamberlainova izjava

London, 8. julija. br. Agencija Reuter je sredi objavila vest, da bi bil moral ministrski predsednik Chamberlain včeraj popoldne v zapadni zbornici dati novo izjavo o stališču Anglije glede Gdanska, a mu to zaradi parlamentarnega poslovnega reda ni bilo mogoče. To izjavo bo podal prihodnji teden. Zvečer je odpotoval v Birmingham, kjer bo ostal do ponedeljka. Danes bo imel tam ob priliki otvoritve novega letališča pomemben političen govor.

Zadnji not, gre v glavnem za prevzem jamstva za Švico in Nizozemsko. Ugovor Moskve, da s tema dvema državama nima diplomatskih odnosov, je bolj formalnega značaja. Stvarno Rusija dvomi, da bi imela v jamstvu glede baltskih držav voljno kompenzacijo za jamstva, ki bi jih morala prevzeti za države, ki so že upoštevane v okviru britanskega garancijskega bloka. Rusija zahteva za tako jamstvo nove kompenzacije. Rusija ne mara razširiti svojih obveznosti v zapadni Evropi brez proporcionalnega povečanja svoje lastne varnosti v vzhodni Evropi. Za prevzem jamstva za Švico in Nizozemsko zahteva Rusija, da zajamčita za njeno varnost tudi Poljska in Turčija. Z drugimi besedami, Rusija želi, da enako kakor je sama dolžna braniti ti dve državi, tudi one same v enaki meri prevzamejo obveznost, da bodo v primeru kakšnega napada aktivno branile Sovjetsko Rusijo. Molotov zahteva, da skleneta v to svrhu Poljska in Turčija vojaško zvezo z Rusijo, šele nato bi Rusija pristala na jamstva za Švico in Nizozemsko.

Odgovor Rumunije revizionistom

Svoje bomo branili z vsemi sredstvi

Bukarešta, 8. julija. e. Vsi listi objavljajo danes poročila iz Berlina poudarjajo izjavo, ki jo je dal Ribbentrop glede revizionističnih zahtev Bolgarije. Javno mnenje je zelo razburjeno zaradi teh vesti. List »L'Indépendance Roumaine« je objavil sredičnik, v katerem pravi:

Spet so se pojavile revizionistične zahteve. Rumunsko javno mnenje pa je mirno. To ni nič, da se proti nam javljajo neupravičene težnje, ali trdno verujemo v našo pravico, smo odločeni zavrniti vsak poskus kršitve nedotakljivosti našega ozemlja. Zato računamo na svoja obrambna sredstva prepričani, da bomo premagali vse skušnje.

V političnih in diplomatskih krogih je ta članek, ki ga smatrajo za rumunski službeni odgovor na Ribbentropove izjave iz zdravice v Berlinu, vzbudil veliko pozornost.

Razpust Vincencijeve družbe

v Avstriji

Zopet napeti odnosi med cerkvijo in državo — Demonstracije proti kardinalu Innitzerju

Dunaj, 8. julija. br. V Avstriji je zavlada v zadnjem času zopet velika napetost med narodno socialističnimi in cerkvenimi krogi. Narodni socialisti očitajo zlasti katoliški duhovščini, da skrivaj še vedno rovari proti novemu režimu ter da hujska zlasti podeželsko ljudstvo. Glavna ost očitkov je naperjena zlasti proti dunajskemu kardinalu dr. Innitzerju, dasiravno se je ta vrhovni predstavnik katoliške cerkve v Avstriji prvi uklonil in toplo pozdravil prevzem oblasti s strani hitlerjevcev. Prve dni tega tedna je bil kardinal Innitzer na birmovanju po Gornji Avstriji. Povsod pa so ga sprejeli hitlerjevci s protesti in so priredili proti njemu burne demonstracije, tako da je moral naposled birmovanje prekiniti in se je zopet vrnil na Dunaj. V neki vasi so ga celo dejansko napadli.

Veliko pozornost je zbudil v javnosti odlok, s katerim so na Dunaju in na Nižjem Avstrijskem razpuščene vse organizacije Vincencijeve družbe. To je ena najbogatejših družb, ki je imela v teh pokrajinah 74 podružnic. Vse premoženje v vrednosti več milijonov mark je bilo zaplenjeno in izročeno narodno socialističnim dobrodelnim ustanovam. Napovedujejo pa še nadalje zaplembe cerkvenega premoženja v znak represalij proti cerkvenim krogi, ki rujejo proti režimu.

Poglavje o špijonih

Berlin, 8. julija. i. Nemška vlada je danes pozvala angleško vlado, naj pokliče svojega generalnega konzula Keynarda na Dunaju, češ da je zapleten v vojnoško afero. Keynard je že zapustil Dunaj.

V zvezi s tem piše »Der deutsche Dienst«, da angleška vlada pošilja svoje tajne agente in volune, da opredujejo, prisluškujejo in poročajo. Na drugi strani pa je bilo v zadnjih dneh izgnanih iz Anglije mnogo Nemcev, katerim niso mogli ničesar očitati, le to, da so odkrili priznavali svojo pripadnost k svetovnemu narodnosocialističnemu nazoru. V vsakem Nemcu vidijo Angličani vohuna in ogroževalca varnosti imperija. Medtem pa je Nemčija napadno ugotovila, da je Anglija na široko raztegnila svoje vohunsko mrežo. Povsod, v konzularni službi, v raznih pisarnah in drugod so nastavljeni uradniki »Secret Service« (tajne službe) in Intelligence Service. Ti tajni agenti in konzularni vohuni so povsod na preži in to stanje postaja trajno nezno.

Pritožba dr. Hache

London, 8. julija. i. »Daily Express« poroča, da je predsednik češko-moravskega protektorata dr. Hacha prošil za avdienco pri Hitlerju. Dr. Hacha se bo v smislu sklepa češke vlade pritožil zaradi deportacije 8000 Čehov iz sudetskih krajev, zaradi zaplembe 800 milijonov Kč, premoženja čeških narodnih organizacij, zaradi deportacije čeških delavcev v Nemčijo in zaradi odloka, da se mora češka deca v manjših vaseh in trgih učiti tudi nemščine.

Ustreljena na begu

Varšava, 8. julija. Blizu poljske meje so našli mrtvo ugledno Čehinjo dr. Čehovo, ki je bila velika prijateljica rodbine dr. Beneša. Ustrelili so jo nemški obmejni organi, ker je hotela prečkati mejo in pobegniti na Poljsko.

Francoski zračni orjak

Bordeaux, 8. julija. AA. (Havas). V Bordeauxu gradijo velik prekoceanski monoplan. Dolg bo 43 m in visok 10 m. Širina kril bo znašala 57 m. To letalo bo zamenjalo leta 1940 letala »Croix de Sude«, »Lieutenant du Vaisseau Paris« ter »Ville Saint Pierre«. To bo najlukušnejše letalo, kar jih je bilo do zdaj zgrajenih. Vsa potnik bo imel svoj odtok s kabino za toaletno. Mesta bo za 40 potnikov in 8 članov posadke. Letalo bo lahko neslo 3 tone tovora. Pot od Biscarosa do New Yorka bo preletelo v 16 urah s povprečno hitrostjo 350 km na uro.

Čangkajšek zahteva sankcije proti Japonski

Cungking, 8. julija. AA. Reuter: Čangkajšek je v svojem govoru, ki ga je prenašal radio, pozval Zedinjene države in druge velesile, naj izpolnijo svoje pogodbenne obveznosti, naj izvajajo gospodarske sankcije proti Japonski.

Italijanski pomorski manevri pri Siciliji

Rim, 8. julija. i. Italijanska vojna mornarica bo v juliju priredila velike manevre med Italijo, Sicilijo in severno afriško obalo. Poleg velikega števila podmornic bo na manevrih sodelovalo tudi okrog 60 drugih vojnihi enot ter več sto letal. Manevri bodo trajali 48 ur. Brodovje bo razdeljeno na dve skupini, ki bosta v sicilijanski ožini skušali prebiti »sovržno linijo«.

Borzna poročila.

Curth, 8. julija. Beograd 10.—, Pariz 11.75, London 20.77, New York 44.625, Bruselj 75.40, Milan 23.34, Amsterdam 235.45, Berlin 178.—, Praga 15.125, Varšava 83.50, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Politični objornik

„Naš nacionalizem pozna samo eno ideologijo!“

Organizacija jugoslovenskih profesorjev je imela te dni svoj letni kongres v Sarajevu. Na kongresu je imel zanimivo predavanje dr. Stjepan Tomić, profesor prve deške gimnazije v Sarajevu, o propagandi na srednjih šolah v zvezi z nacionalno vzgojo. Dr. Tomić je najprej razpravljal o teoriji gospodarskega, življenjskega in tišočletnega prostora. Nato je obširno govoril o ustvarjanju nacionalizma, ki more edini privedi mladino, sedaj tavajočo po krivih potih, nazaj na pravo pot. Svoja izvajanja, ki so jih kongresisti poslušali z napeto pozornostjo in jih opetovano nagradili z viharim odobravanjem, je prof. dr. Tomić zaključil:

»Proti vsem razornim silam — in naj prihajajo te s srbske, hrvatske ali slovenske strani — ki moralno zastupljajo naš narod, je treba zgraditi dve jekleni trdnjavi: zavest o nevarnosti in ustvarjanje nacionalizma naše mladine. Mi profesorji se danes obračamo k celokupnemu našemu narodu, predvsem pa k naši dragi mladini, naj pojmi in razume ono edino resnico našega časa, resnico, pred katero vse drugo mora pasti v prah. Naša nacija ima danes samo enega edinega sovražnika, a to je vsak tisti, ki jo hoče oropati svobode, samo enega edinega prijatelja, a to je vsak tisti, ki ji hoče pomagati, da brani svojo svobodo. Naš nacionalizem pozna danes samo eno edino ideologijo, a to je obramba naše države, en edini defetizem, to je slabljenje te obrambe naše države.«

Revija

„Rom-Berlin-Tokio“

Ta revija je jela izhajati v Berlinu pod uredništvom dr. Pavla Schmidta in pokroviteljstvom ministra zunanjih del von Ribbentropa. Doslej sta izšli dve številki. V prvi številki je napisal uvodni kancelar Hitler, v drugi pa Benito Mussolini. Revija je tiskana v treh jezikih — v nemškem, italijanskem in japonskem. Je bogato ilustrirana in propagira politične, gospodarske in kulturne ideje osi Rim—Berlin—Tokio. Za drugo številko je napisal članek o poslanstvu mladih narodov nemški minister zunanjih del Ribbentrop. Takoj za tem člankom je objavljen drugi, ki je posvečen Jugoslaviji. V tem članku je napisano med drugim: »Jugoslavijo štejejo med mlade napredne narode na Balkanu, ki so svoje poslanstvo popolnoma spoznali v tem delu Evrope. Stališče Jugoslavije jasno kaže, da se ne namerava pridružiti umetni ustvarjenim sistemom, ki nimajo ničesar skupnega z miroljubnimi narodi. Jugoslavija se hoče docela posvetiti svoji obnovi in delu za svojo bodočnost. Stala bo daleč od vseh zastaralih institucij, kakor je na primer Društvo narodov, ki hoče očuvati že zdavnaj preživeli status quo in ki služi samo nasilnim namenom zapadnih demokrat-skih držav. V nasprotju z drugimi državami na jugovzhodu Evrope je Jugoslavija na ta način dokazala, da se noče navduševati za cilje, ki so docela nasprotni interesom tega dela Evrope, še manj pa se dati zapeljati h korakom, ki so v nasprotju z zgodovino in z geopolitičnimi dejstvi.« — Ta članek je, kakor vse kaže, napisal urednik dr. Paul Schmidt.

„Slovenija i Slovenci“

Ugledna sarajevska revija »Pregled«, ki jo urejuejeta dr. Jovan Kršić in Todor Kruševac, je junjsko in julijsko številko posvetila izključno Sloveniji in Slovincem. Hotela je Slovenijo in Slovence predstaviti srbski in hrvatski javnosti v njih pravi podobi, kakor so jo naslikali sami slovenski pisci. Da je ta slika uspela, dokazuje ta le vsebina dvojnatga junij-julijskega zvezka: Dr. Anton Melik: Slovenija, Vilko Novak: Prekmurski Slovenci, dr. Lavo Čermelj: Slovenci i Hrvati pod Italijom, Filip Uratnik: Radništvo u Sloveniji, Dušan Kermauner: Radnički pokret u slovenačkom kulturnom životu, Ivan Bratković: Slovenačko selo u krizi, dr. Fr. Kidrič: Prešeren kao iniciator nove slovenačke književnosti, Božidar Borko: Pogled u današnju slovenačku književnost, Bratko Kreft: Tradicija slovenačke dramatike, Jos. Ribičič: Slovenačka dečja književnost, F. Bzljaj: Razvoj slavistike kod Slovenaca, Marijan Lipovšek: Savremena slovenačka muzika, Angela Vode: Slovenačka žena kao društveni radnik, Fran Albrecht: Le molk, Alojz Gradnik: Orel in smreka, Anton Vodnik: Skozi vrtove, Mile Klopčič: Tri otrokove želje, Tone Seliskar: Obup, Lojze Kraigher: Pakao-čistilište-raj, Anton Ingolič: Petrunova smrt, Ludvik Mrzel: Bog u Trbovljama, Ciril Kosmač: Kruh. Pregledi i beleške: Jovan Kršić: Ilirizam kod Slovenaca, Milan Rakočević: Slovenačke kulturne ustanove, Marijan Lipovšek: Pregled slovenačkog alpinizma, M. Rakočević: Izdavačka aktivnost u Sloveniji, K.: Organizacija slovenačkog sela. — Hronika. — Umetnički prilozci. — »Pregled« je izvršil nadvse koristno delo s to Sloveniji in Slovincem posvečeno številko, za kar mu bomo di toplo priznanje in iskrena zahvala!

.....
Inserirajte v „Sl. Narodu“!

